

# gla

slovenske kulturne akcije

L. XI. 2 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. II. 1964

## NAŠA NAJVEČJA SKRB

Pravijo, da je mladina brez idealov. Življenje jo je stisnilo z oklepi, zelo različnimi od tistih, v katerih so živeli starejši rodovi. Že v zgodnji mladosti se morajo mnogi iz vrst mladega rodu posvečati pridobitvenemu delu, kajti študij je drag ali pa so po domovih razmere tako težke, da morajo mladi čimprej začeti pomagati starišem. Kjer tega ne terja stiska, pa se vrivajo čisto materialistični razlogi, ko je treba dom opremiti z vsem najmodernejšim. Za te stvari pa ima mladina posluš in le malo jih je, ki pri tem pomislijo na to, ali je takšno zgolj praktično gledanje mladini v prid ali ne.

Še nekaj je, kar mladino razorožuje. Živimo v svobodi, demokracija odpira vrata na vse strani. O vsem se more pisati in debatirati; nazadnje pa se izkaže, da je debata o kakem problemu že izčrpana ali pa dovedena v tako izmalčenost, da se idealizem mladine zanjo ne more navdušiti. Marsikje je demokracija mladino oropala idealov, ves demokratični svet danes poplavlja občutje lagodnosti, ki je prva stopnja v dekadenco, odpira se pot v počasno propadanje. Če položaj med nami za mladino ni vabljen, pa opazamo, da se tam, kjer ni svobode, edino mladina more in zna upirati sistemu, ki njo in vse ljudstvo tlači. Okoli literarnih in tudi drugih, čisto slučajnih skupin ali klubov se zbira mladina, rine se v prve vrste, polna idealov in vere. Sile, ki so na oblasti, jih ponekod preganjajo, drugod zro nanjo s prezirom ali pomilovanjem; veletok se ne da zavreti, mladina rine naprej in se ne ustavlja na pol poti. Pa tudi tam so, kakor v demokratičnem svetu, skupine mladine, ki se je zaradi razočaranja ali nevere v zmago svojih idealov predala drugemu ekstremu. Vrgle so se v nove valove, v bučnih nastopih je hotela z razvrtnostjo prevpiti praznoto, kamor jo je nazadnje — tod ali onstran zavese — nujno vrgla obsodba sveta, ki hoče živeti mirno, če tudi v okviru prividne legalnosti. Kjer mladina ne more več do pravih izraznih sredstev in možnosti, se ozračje prepoji z občutjem hinavščine in laži. Ko se svet potem osvesti, je že vse zastrupljeno in je prepozno za oba: mladi in stari rod si morata podati roke samo še na kupu razvalin ali odmirati pod pepelom — zadnjimi ostanki velikega požara. Vse je vihar razdjal...

Svet pa ni bil ustvarjen zato, da bi končal na grmadi, ki si jo je v skrajnem napuhu človek ustvaril. Tudi ni človek ustvaril sveta in mu ne bo določil ure konca. Kadar je stiska največja, je rešitev najbližja. Če staremu rodu omahnejo roke, se nujno najde mladenič, ki pograbi baklo in jo ponese novim zarjam naproti. Vendar se vsi moramo osvestiti, da nas mladina gleda in sodi. Ve za naše napake in meni, da pozna svoje. Samo resnično in iskreno soočenje more odpreti okna za novi, sveži zrak.

Za železno zaveso grabi mladina za sredstvi duha in peresa, kar zveni skoraj kot paradoks v materialističnem svetu, ki jo obdaja. Mnogi komentatorji priznavajo, da je med nami razbrzdanost mladine kapitalističnega sveta mnogo bolj razvita in pogubna kot pa ona v nekaterih državah za železno zaveso, kjer so nemogoči ekscesi, ki si jih privoščijo v Londonu ali New Yorku. Manjka ji samo svobode, ki je imajo njihovi tovariši na zahodu — preveč. Oni se uče za svobodo, nam naša svoboda koplje grob, bi lahko rekli.

Ponekod se mladina že rešuje s sredstvi duha. Pridružuje se ljubezni do umetnosti, živi v krogu literature in se pogloblja v znanost. Nam Slovencem zgledi iz preteklosti ne manjkajo: zlasti po prvi svetovni vojni so najmočnejši svečeniki slovenskega duha prihajali

(Dalje na 4. str.)

„Grivčeva izvirna znanstvena zasluga je, da je prvi bral Žitja Konstantina in Metodija kot vir za teologijo sv. Cirila in Metoda. Kakor gre Gorskemu ime znanstvenega odkritelja Žitij, tako je Grivec znanstveni odkritelj Cirilove in Metodove teologije in duhovnosti. Teološko analizo tekstov je naravno od vsega začetka spremljal filozofski pretes. Tako je tudi slavistiko obogatil z dragocenimi spoznanji, tudi v semantičnem pogledu. Grivčeve leksikalne ugotovitve so upoštevane v novem Staroslovanskem leksikonu (Lexicon palaeoslovenicum) praške akademije. Zdi se, da je v tem glavna Grivčeva moč in njegov trajni prispevek k svetovni znanosti.

V zgodovini slovenskega duha bo ostal kot pisec prvega slovenskega ekzeziološkega traktata in znanstveni ustvarjavec slovenske teologije, posebno še kot znanstveni utemeljitelj in za Slomškom največji glasnik ciril-metodijske misli. Ko je že „na lehi padal, svoj dan končaval“ (ZM VII, 2), je doživel najvišje potrdilo svojega prizadevanja za ciril-metodijsko usmeritev cerkve na Slovenskem v odloku Janeza XXIII, s katerim sta bila slovenska učitelja izbrana za prva zavetnika ljubljanske nadškofije. Misel, ki se je v svojih najboljših mladostnih sanjah ni upal misliti.“

Francé Dolinar: FRANC GRIVČE  
(Meddobje, VIII, št. 1 - 2.)

PRED IZIDOM:

M E D D O B J E VIII,  
št. 1—2

\*

IZŠLO!

Fran ZORE:

D E Ž E L A

Izbor pesmi — 48 str.

Zaključna knjiga VII. letnika

\*

ZE IZŠLO:

Karel Mauser:

LJUDJE POD BIČEM, I. del  
Povest — 440 str.

Drugi del trilogije bo izšel  
v novem VIII. letniku  
knjižnih izdaj.

PROSIMO VSE, ki so morebiti v zaostanku s plačilom naročnine, da to store čimprej, ker moramo poravnati obveze v tiskarni. — DARUJTE za tiskovni sklad.

Začetek februarja 1964 je slavil petdesetletnico č. g. Lado Lenček CM. V vrstah slovenskih kulturnih in organizacijskih delavcev se je z Abrahamom srečala osebnost, ki je na vseh poljih našega delovanja v emigraciji razrezala globoke brazde in pogosto odločilno vplivala na razmah vsega našega dela. Glavna skrb je pač veljala mesečniku „Katoliški misijoni“ in napravil je iz njih revijo, ki ji je med svetovnimi sorazmerno malo enakih. Delo pri tem nima samo verskega pomena, kajti z udeležbo slovenstva pri sodobnih svetovnih problemih jo je prav z misijonsko akcijo zastavil na svetovno ravni in ji dal širino, ki nam more biti res v ponos! Prav tako je bil odločilen njegov vpliv in delež pri ustanovitvi Slovenske kulturne akcije. V odboru SKA je bil dolgo vrsto let blagajnik, pač najtežje delo. Delo na dušnopastirskem polju pa najbolj označuje vse, kar je danes postavljene v Lanusu.

Po prihodu v Argentino 1947 je bil dolgo časa tudi urednik „Duhovnega življenja“ in ustanovil je tednik „Oznaniilo“, uvedel samostojno slovensko službo božjo v prvih časih. Sodeloval je pri pripravi za ustanovitev Društva Slovencev in je začetek l. 1948 vodil njega ustanovni občni zbor. Bil je dolgo let duhovni asistent Družabne pravde in z njeno pomočjo ustanovil Socialno-gospodarski odbor, iz katerega se je razvila sedanja Slovenska hranilnica v Ramos Mejiji, katere odbornik je še vedno.

Da se je slovenski kulturni tisk v emigraciji razvil v zavidno visoki meri, je zasluga njegovih ukrepov na polju organizacije slovenskega tiskarstva. Leta 1953 je ustanovil Slovensko tiskovno družbo, ki je bila skupno z argentinsko skupino lastnica tiskarne „Federico Grote“; leta 1960 se je osamosvojila in ustanovila Založbo Baraga, lastno tiskarno, ki je v polnem razmahu.

Ogromno delo je bilo opravljeno, in bilo je izvedljivo, ker ga je prevečala silna požrtvovalnost in globoka ljubezen do napredka vsega slovenskega, sloni na trdnih temeljih zaradi globoke vere in neizčrpne optimizma. SKA mu iskreno čestita in mu iz srca izreka zahvalo za vso podporo, ki nam jo je nudil in jo še izkazuje. Bog ga ohrani še dolgo let!

ZA TISKOVNI SKLAD GLASA so darovali: č. g. p. Bernard Ambrožič 10 avstralskih funtov; č. g. p. Leopold Mihelič, ZDA, 5 dolarjev; g. Oton Muhr, ZDA, 2 dolarja; g. Ivan Ašič, San Martín, 100 pesov; g. Štefka Mikuš, Palomar, 100 pesov; g. Lojze Erjavec, Ramos Mejía, 50 pesov; č. g. Gabrijel Arko, Ciudadela, 150 pesov. - Vsem najlepša hvala!

— Grand Prix national des lettres je bil novembra l. 1963 podeljen katoliškemu filozofu in najbolj vplivnemu obnovitelju tomišma v Franciji Jacquesu Maritainu. Za odlikovanje je izvedel na bolniški postelji. Od kar je pustil pouk na univerzi Princeton in mu je umrla žena Raissa, prebiva kot gost pri Malih bratih Ch. Foucaulda v Toulouseu.

— Šestdesetletnik je letos J. B. Lotz, profesor filozofije na Gregorijani in v Pullachu. V krogu novosholastične filozofije pripada sistemu duhovnemu prizadevanju, ki hoče rešnice tradicije na novo pridobiti iz proble-

SLOVAŠKA je bila v letu 1945 vključena v češkoslovaško republiko, potem ko so se ameriške čete ustavile pred Prago in se uklonile sovjetski zahtevi, da morajo ruske čete prinesiti svobodo Pragi in Bratislavi. Slovaška se je že 15. marca 1939 odcepila od Češke in se proglasila za samostojno državo. Ko se je v letu 1945 vrnil v Prago Benešev režim, je Slovaška znova morala pod centralizem, kakor ga je vpostavil češki režim. Leta 1948 je Beneševa vlada padla. Komunistična stranka, v manjšini v Češki in Slovaški, je državnemu centralizmu priključila še diktaturo partije; slovaški komunisti, ki jih je izbirala Praga, so postali predstavniki slovaškega naroda. Bratislava se je podedila Pragi ne samo politično, ampak je morala sprejeti tudi grozote komunističnega terorja, ki je bil za globoko katoliški slovaški narod neznosen. Med Prago in Bratislavo se je nacionalnemu pridružil še idejni prepad.

Narod je bil brez pravic; vsa oblast je bila v rokah vodstva komunistične partije na Slovaškem. Vpliv Cerkve je bil izločen, ljudstvo se je moglo boriti proti dušecemu nasilju samo z zvestobo jeziku in tradicijam slovaške kulture, kolikor je bilo pač mogoče. Dolga leta je izgledalo, da slovaška kultura ne bo mogla priti do naravnih možnosti razmaha, ker so se komunistični vladarji v Pragi zaradi svoje notranje šibkosti še bolj naslonili na Moskvo. Stalinizem je imel za Rusijo v češkoslovaški republiki najmočnejše korenine, moskovskim procesom proti „izdajalcem partijske linije“ so med satelitskimi državami najprej sledili enaki procesi v Pragi in nato Bratislavi. Po kongresu ruske komunistične stranke v februarju 1955, kjer je Hruščev razkrinkal Stalinove zločine, se „destalinizacija“, ki se je npr. na Poljskem in Madžarskem začela že v letu 1956, Prage ni dotaknila vse do začetkov v letu 1959. Predno se je začelo svobodnejše življenje v Pragi, pa se je že sprožilo v Bratislavi in v vsej Slovaški. Borba se na političnem ali gospodarskem polju ni smela razviti. Njej na čelo so se mogli postaviti pesniki in pisatelji, ki so v revijah, knjigah in umetnostnih stvaritvah začeli slediti odjugi, kakor so si jo v Sovjetski zvezi osvajali ruski pisatelji. Vodstvo KP v Moskvi je upornišvo kulturnikov pobijalo z glasnimi napadi na literate, proti nekaterim je bilo uvedeno celo policijsko postopanje, mnogim so prepovedali objavljane spisov; nekaj jih je odšlo v inozemstvo (Ilija Ehrenburg), rokopisi so skrivaj odhajali za mejo (Pasternakov Dr. Živago).

Kakor druge prestolnice tako tudi Praga in Bratislava nista ostali brezbrizni ob teh dogodkih. Češki in slovaški ustvarjalci so se ozirali na Varšavo in Budimpešto, kjer se je odjuga razvijala brez posebnih ovir in se je včasih ustvarjal vtis, kakor da so bile oblasti zadovoljne z ventilem, ki se je nudil enemu delu inteligence. Češki in slovaški pisatelji so ustanovili najprej lastna literarna glasila; priljubljeni so postali zlasti literarni tedniki. Slovaško pisateljsko društvo v Bratislavi je začelo izdajati tednik z imenom „Kulturny život“; vzporedno so češki pisatelji v Pragi že imeli tednik „Literarny noviny“. Oblasti so delo obeh listov dolgo časa mirno opazovale, vendar se je sprožila huda borba, ko je predsedstvo slovaške pisateljske zveze sprejelo resolucijo, kjer pravi, da smatra za svojo dolžnost razpravljati v svojem glasilu „Kulturny život“ tudi o socialnih in političnih problemih, ker da zdrava duhovna rast ne more koristno napredovati, če morajo druga področja trpeti pod pezo nejasnosti in neiskrenosti. Kadar nastopi tak čas, mora kulturni delavec kot najbolj svoboden predstavnik svobodnega ustvarjalstva poseči na vsa polja in dvigniti svoj glas za resnični napredek, kar je mogoče šele takrat, kadar se odstrani peza dogmatičnega diktatorstva, gmota blodnih nesodobnih načel. „Kulturny život“ je objavil resolucijo na prvi strani dne 6. julija 1963. Vodstvo KP v Pragi je naglo reagiralo in predsednik države Novotný je pri obisku mesta Košice na Slovaškem ostro napadel kulturne delavce, ki da se pri borbi proti dogmatizmu obnašajo zelo sumljivo, ko hočejo kolo časa zaobrtni in odpreti vrata reakciji z zapada. CK slovaške partije je terjal, da mora list odstaviti glavnega urednika. Društvo se ni vdalo, ampak je napade razširilo. Proti slabi razdelitvi gospodarske produkcije je izhajalo vedno več člankov, proti zapostavljanju Slovaške v prid Češki so objavljali ostre proteste. Urednik lista Kalisky je napisal

delo reportažo o nerednostih in nedoslednostih. List je pridobil na popularnosti, naklada je naraščala. Slovaški pisatelji so dosegli zboljšanje zvez s češkimi literarnimi društvi in klubi in začetek oktobra 1963 sta „Kulturny život“ in „Literarny noviny“ istočasno objavila poziv vladi v Pragi in Bratislavi. Zahtevala sta, da naj se spet uvede praznovanje 28. oktobra, dneva proglasitve prve ČSR po prvi svetovni vojni, kot narodni praznik. Borba kulturnikov se je prenesla na nacionalno polje, praški in bratislavski intelektualci so začeli postavljati temelje za novo revizijo odnosov med obema narodoma in to s tem, da se vsi problemi začno nanovo obravnavati tam, kjer so v letu 1918 bili postavljeni na zgrešene temelje. Sovjetska KP je med tem v Moskvi prepovedala objavljane avtobiografije upornega pesnika Jevtušenka. Oba lista pa sta v Pragi in Bratislavi objavila cel prevod knjige. Iz Prage je celotno besedilo moglo na zapad in kmalu je v Londonu izšel angleški prevod. Original pa čaka v Moskvi na objavo kljub temu, da je bila zapora nad Jevtušenkom in Ehrenburgom dvignjena.

Borbo književnikov so podprli ugledni znanstveniki in člani proforskih zborov univerz v Pragi, Brnu in Bratislavi. Ondrej Pavlik, bivši predsednik Slovaške akademije znanosti in umetnosti je napisal za list dolgo razpravo „Etika in kult osebnosti“, profesor Hvezden Kocuch je prispeval študijo o trenju koristi v narodnem gospodarstvu in pokazal s prstom na krivice, ki jih trpe Slovaki pod gospodarskim centralizmom Prage; dr. Vladimir Manak je pokazal na nečloveško ravnanje pripadnikov upravnega aparata, zlasti pa na nasilnost partijskih uradnikov, ki jih po ruskem zgledu ironično imenuje „aparatchike“.

Posledica borbe je bila, da se je v slovaških in čeških kulturnih krogih začelo gibanje, ki ga partija je napada in naziva „gonjo za revizionizem“. Partiji pa odgovarjajo literati z zgledi in citati iz madžarskih in poljskih revij in literarnih tednikov. Pisanju obeh glavnih tednikov se je priključila cela vrsta podobnih listov v ostalih mestih in središčih Češke in Slovaške: glasilo mladine Plamen podpira nazore svobodnih intelektualcev, isto smer zagovarja Smena, glasilo Zveze čeških vseučiliščnikov. Veliko pozornost je vzbudilo dejstvo, da se je kritiki režima priključil tudi list Prace, glasilo slovaške delavske strokovne zveze, glavna sila slovaške KP.

Vodstvo partije je šlo v ofenzivo proti kulturnikom. Bratislavsko glavno glasilo partije Pravda je že zapisala, da se moti, kdor misli, da se bo partija odpovedala kontroli nad tiskom, radijem in televizijo. Konec leta 1963 je predsednik Novotny govoril v Brnu in oznanil, da bo vlada znala spraviti na pravi tir vse tiste pisce, ko obrekujejo kot zastarele „dogmatike“ vse tiste, ki nosijo odgovornost za javno delo v državi. Vodilni list „Rude pravo“ v Pragi je naslednji dan objavil komentar o govoru in podčrtal, da bo partija znala izkoreniniti „načelni liberalizem“ in vse „reakcionarne nazore“. Ostro je opozoril literate in umetnike, da naj se nikar ne spuščajo na politično polje, kajti partija bo znala v kali zatreti vse tiste, ki trdijo, da na literarnem in znanstvenem polju partija nima nič iskati. Uradno glasilo centralnega komiteta partije „Život strany“ pa je objavilo članek pod naslovom: „Ves tisk, radio in televizija morajo biti mogočna sredstva v rokah partije“. Poleg obeh literarnih tednikov v Pragi in Bratislavi navaja še imena „Plamena“, „Kulturne tvorbe“, „Smene“ in „Dikobraza“ kot liste, ki rušijo ugled partije.

Vodstvu pisateljskih društev sta napovedali, da ne mislita kloniti. Med „Literarnimi novinami“ in „Kulturnim životom“ je bil sklenjen dogovor, da bosta izmenoma objavljala izvirne članke in komentarje, da bi mogli „kulturniki“ biti kvas, ki naj prepoji reševalno gibanje v obeh deželah.

Podobni dogodki pa se še v veliko večji meri uveljavljajo v ostalih satelitskih državah za železno zaveso. Najmočnejši gibanji sta v Varšavi in Budimpešti. Tudi v Sloveniji se že dolgo v revijah pojavljajo članki, ki nazorno razkrivajo veliko duhovno krizo v komunizmu. Kot idejno gibanje je komunizem v razkroju, ohranja se še kot sistem političnega terorja, diktature. Na zahodu so v Italiji in Franciji med komunističnimi ideologi na delu „idealni“ teoretiki in misleci, ki se trudijo zavreti propadanje. Toda dosedaj jim je uspelo obseg duhovne bede samo še bolj razgaliti (Schaff v Varšavi, Ernst Bloch v Berlinu, Georg Lukacs v Budimpešti). Najbolj nazorni so opisi ruskega pisatelja Ilije Ehrenburga v Spominih, kolikor so že izšli v knjižni obliki. Zanimivo je, da so poglavja, opisujoča krutosti Stalinove dobe, izšla tudi v Ljubljani.

matike in metodike novejši filozofije in skuša klasično metafiziko na novo dognati v transcendentalni metodi. V tej smeri, ki jo je pobudil belgijski jezuit J. Maréchal, ki ji pripadajo še A. Marc, K. Rahner, B. Lorange, E. Coreth, je p. Lotz najmočnejša spekulativna glava.

— Znani muensterski profesor filozofije Josef Pieper, ki je bil 1962 povabljen predavati v Indijo, je letos na predavalni poti po Japonskem in sosednjih azijskih državah. Pieper je zaslovel po svojih malih traktatih o krepostih, v katerih je znal prekovati za sodobnost bogastvo Tomaževe antropologije in pokazal nenehno živost in vsebinsko natrpanost na videz togih šolskih pojmov. Letos bo izdal v založbi Koessl delo, ki po njegovi izjavi obsega „najvažnejše, kar mu je bilo dano povedati“. Knjiga „Zustimmung zur Welt. Eine Theorie des Festes“ (Privolitev v svet. Teoria praznika) je pomembna tudi za umevanje umetniškega in muzičnega.

— Francoski pisatelj Claude Mauriac, sin François Mauriac, ki je že dosegel velik uspeh s prvencem, romanom „Diner en ville“, je izdal novo delo, ki nosi naslov „Agrandissement“ (Povečanje). Zgodba romana se odigra v dveh minutah, avtor pa je zato porabil 200 strani pripovedovanja.

— Letopis Matice Slovenske, je naslov slavnostni knjigi, ki so jo zamejski Slovaki izdali ob 100-letnici Slovaške Matice. Sestavil ga je dr. St. Mečiar, ki je bil odbornik Matice Slovaške pred vojno ter urednik njene revije. Izdal ga je pa odbor Zamejske Matice Slovaške pod geslom „Zvesti dediščini cirilmetodijski 863-1963“. Tako se tudi ta izdaja uvršča med letošnje slovanske jubilejne knjige. Slovaška Matica je imela „srečo“, da sta se našla v zamejskemu njen dolgoletni predsednik pisatelj Cigler-Hronsky in tajnik Mečiar, ki sta doslej vodila Zamejsko Slovaško Matico. Ta zbornik, posvečen stoletnici ustanovitve Matice (1863) obsega več aktualnih člankov, ki pa so vsi povezani med seboj s kratkimi Mečiarjevimi portreti glavnih Matičnih predsednikov tekom stoletja do zadnjega Hronskega, velikega prijatelja Slovencev, katerega pogreb v Lujanu je bil pred leti prav na dan, ko je napovedal svojo udeležbo pri slovaškem večeru Slovenske kulturne akcije. Zamejski Slovaki Matici želimo mnogo uspeha.

— Izhajati so začela zbrana dela znamenitega filozofa Petra Wusta; obsegala bodo osem zvezkov. Spremno besedo je napisal münsterski škof dr. Hoffner. P. Wust je umrl 1940, od 1930 je bil profesor filozofije, na münsterski univerzi. Toda svoje veliko delo „Dialektik des Geistes“ je izdal že kot gimnazijski profesor v dvajsetih letih. Sam se je oznamoval za zastopnika „teistične metafizike duha“. Izšel je iz novokantovstva, o katerem je v predgovoru k omenjenemu delu zapisal, da se je „prirazvil zelo blizu k ospredju stare teistične metafizike“. Pobude je prejemal tudi od Maxa Schelerja. V širših krogih je postal znan zlasti po delu „Ungewissheit und Wagnis“ (Negotovost in tveganje). O svoji duhovni poti je sam zapisal: „Najprej sem poizkusil s poželenjem po znanju, nato sem se strmoglavil iz noči začetne otroške vere v čisto drugačno noč dvoma, postal sem filozof, da bi postal človek. Toda nekega dne sem odkril, da je treba najprej postati človek, če naj sploh morem postati filozof.“

— Zimski meseci so vedno višek newyorške gledališke sezone. Letos je bila zanimiva, saj se je po osmih letih vrnil na oder broadwayskih teatrov Arthur Miller, ki je napisal novo delo „After the Fall“. Po dolgi odsotnosti se vrača na oder tudi dramski pisatelj, igralec in režiser Noel Coward. Na sporedu so bila najnovejša dela Johna Osborna, Terenca Rattigana, Petra Schafferja, Arnolda Weskerja, Bertholda Brechta in Paddyja Chayefskega. Obnovila se je sezona gledališča Lincoln Center, kjer je režiral Elia Kazan dela Roberta Whiteheada.

— „Proces v Veroni“ je naslov filmu, ki bo zajel zgodbo fašizma od julija 1943 do konca fašistične republike v maju 1945. Glavna vsebina bo posvečena sodbi zarotnikov, ki so v juliju 1943 vrgli Mussolinija in so bili med njimi Mussolinijev zet grof Ciano, zunanji minister in maršal De Bono. Oba sta bila obsojena na smrt in nekaj dni po obsodbi ustreljena. Zaroto proti Mussoliniju je zasnoval in srečno izpeljal bivši zunanji minister grof Dino Grandi, ki je po sklenitvi premirja 8. sept. 1943 pobegnil v Lizbono in živi sedaj v Braziliji. Ciano senzacionalni dnevnik „Diario“ je izšel 1. 1945, Grandi pa svojih spominov še ni objavil.

— Italija in z njo ves kulturni svet bosta letos slavila štiristoletnico Michelangelove smrti. Ustanovljeni so bili trije odbori za izvedbo proslav: narodni (imenovala vlada), rimski, firenški. Narodni odbor je sprejel predlog rimskega: v Rimu bo od marca naprej velika razstava (življenje in delo). Rimski odbor je organiziral mednarodni Convegno di studi Michelangioleschi, ki bo 25.—27. maja v Firencah, od 29.—31. maja pa v Rimu (Palazzo Barberini). Poleg tega sta rimski in firenški odbor pripravila vrsto bolj poljudnih manifestacij (di larga divulgazione, ma con rigore scientifico, pravi proglas). V M. rojstnem kraju Caprese Michelangelo bodo restavrirali rojstno hišo (zdaj muzej), grad in cerkev, kjer je bil krščen. Njegova občina je ena najbolj civil-

(Dalje s 1. str.)

jali iz vrst, ki so se šolali v zdravih mladinskih zavodih. V Argentini imamo poleg drugih že Škofov zavod v Adroguéju, kjer ne skrbe samo za šolsko izobrazbo, ampak se goji globoka nagnjenost do kulturnih vrednot slovenstva, do duhovnih prvin naših rodov, kar je bilo dokazano že na vsakoletnih prireditvah zavoda v mesecu avgustu. Odprla se bodo znova vrata za šolsko leto. Podprimo zavod, ki je korakal po varni poti naših najboljših tradicij in obenem goji tisto ljubezen do slovenstva, ki prinaša odrešitev ne samo nam, ampak vsemu svetu.

Kar raste iz ljubezni do mladine, bo rodilo bogate sadove!

## SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Mauserjevo delo

### LJUDJE POD BIČEM

I. DEL

Cena broš. 370.—; vez. 460.— pesov.

Trilogija popisuje strahote komunistične revolucije v letih 1941 - 1945 in bo drugi del izšel v I. 1964. VKLJUČITE V SVOJO KNJIŽNICO DELO NAŠE ZGODOVINE!

liziranih v Italiji in je na površini 7000 ha 15 vodovodov, v vseh hišah elektrika in tekoča voda, vse povezano s cesto. Imajo tudi srednjo šolo.

— Galileo se je rodil 15. II. 1564 (tri pred Michelangelovo smrtjo) in sicer v Pisi. V Padovi bo njemu na čast septembra mednarodni kongres kozmologov. Na hribu Asiago pri Padovi bodo ob tej priliki odprli drugi največji teleskop v Evropi (prvi je hamburški). Narodne in krajevne proslave bodo od maja do septembra.

— Georges Soria je avtor drame „Les passions contraires“. Delo je v letošnji sezoni doseglo največji uspeh na pariških odrih. Vsebinska je vzeta iz časov po španski državljanski vojni in se razvija v Španiji naših časov. Prikazuje dvojico zaljubljenec, ki prepozno odkrijeta svojo preteklost: on je sin falangista, ki so ga ustrelili republikanci, ona hčerka republikanca, žrtve falangističnega umora. Spočete strasti izzovejo globoke rane napuha in nepopustljivosti, oboje pa je izraz stoletnih nasprotij v španskih tradicijah. Sceno je naslikal Pablo Picasso.

— Anglija in ves kulturni svet slavi letos četrto stoletnico Shakespearovega rojstva. Proslave se bodo vrstile skozi vse leto, glavna pa bo v Aldwych Theatre. Tri mesece bodo nastopale skupine iz sedmih držav: Francija bo poslala Comédie Française, iz Nemčije bo prišla skupina Schiller Theater iz Berlina, Italijo bo zastopala skupina Peppina de Filipa,

Dublin skupina Abbey Theater, iz Poljske gledališče Wspolczesny, iz Aten skupina Technis in iz Moskve Umetnostno gledališče. Vsaka bo gostovala dva tedna.

— Francija ima veliko narodno gledališče Theatre National Populaire; vodil ga je dolga leta Jean Vilar. Sedaj je tudi Anglija dobila enako gledališče in je vodstvo prevzel sir Lawrence Olivier. Sezono je začel s Shakespearovim „Hamletom“; nekoč je bil prav on najboljši interpret te vloge. Tokrat pa je odstopil vlogo O' Toolu, slavnemu nosilcu glavne vloge v filmu Lawrence iz Arabije. Naslednje delo je bila „Ivana Arška“ po besedilu Bernarda Shawa, tretje pa je bila uprizoritev komedije A. Čehova „Striček Vanja“. Segel je tudi na polje modernih del z uprizoritvijo drame „The Recruiting Officer“, ki jo je napisal Georges Farquhar.

— Prof. dr. Božo Radović je bil imenovan za stalnega lektorja za slovenski jezik na univerzi v Neaplju.

— Tržačan slovenskega rodu Karel Košuta je bil nekaj sezon član opere Colon v Buenos Airesu. Jesensko sezono 1963 je bil član opere v Chicagu, za sezono 1964 pa je bil angažiran za opero Covent v Londonu, kjer bo v januarju in februarju pel vlogo grofa Almavive v Verdijevem „Rigollettu“.

— Pariško gledališče Athénée je uprizorilo dramo Rolfa Hochhutha „Namestnik“, ki je pisano proti papežu Piju XII in je že vzbudilo mnogo protestov pri premierah v Berlinu, na Dunaju, Hamburgu in drugod po svetu. Tudi v Parizu je prišlo do odkritih demonstracij, ko so med predstavo ljudje vzklikali proti popačeni podobi Pija XII. V gledališču in okoli gledališča so ljudje delili letake, ki so pojasnevali, zakaj so katoliški verniki užaljeni nad obrekovanjem. Med prizori so gledalci prekinjali igralce z vzkliki „Živel papež Pij XII.“